

Χαρίσιος Παπαμάρκου (1844-1906)

Γεννήθηκε στο Βελβενδό της Μακεδονίας και το 1850 εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στον Πειραιά. Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και απέκτησε εμπειρία ως ελληνοδιδάσκαλος και καθηγητής. Το 1871 έφυγε στη Γερμανία για σπουδές ως υπότροφος του *Συλλόγου προς Διάδοσιν των Ελληνικών Γραμμάτων* και το 1875 ανακηρύχτηκε διδάκτορας του Πανεπιστημίου του Göttingen. Ο Παπαμάρκου επέστρεψε στην Ελλάδα το 1876 και του ανατέθηκε η οργάνωση και διεύθυνση του τριτάξιου Διδασκαλείου Θεσσαλονίκης. Τα εγκαίνια του Διδασκαλείου τελούνται στις 23/3/1876. Τρία χρόνια

μετά θα αποφοιτήσουν οι πρώτοι 20 δάσκαλοι. Ο *Σύλλογος προς Διάδοσιν των Ελληνικών Γραμμάτων* στην έκθεση του 1878 εκφράζει μεγάλη ικανοποίηση για την πορεία του Διδασκαλείου «υπό την πεφωτισμένην και ακάματον διεύθυνσιν» του Παπαμάρκου.

Ο Χ. Παπαμάρκου κατέλαβε διάφορες υψηλές θέσεις στη Δημόσια Εκπαίδευση και με τις απόψεις του για τα εκπαιδευτικά πράγματα δημιούργησε πολλούς φανατικούς φίλους αλλά και αντιπάλους. Υπήρξε εμπνευστής διαφόρων εκπαιδευτικών νομοσχεδίων και συντάκτης μιας σειράς αλφαβηταρίων. Επίσης καινοτόμος και τολμηρή υπήρξε και η στάση του στο θέμα της γλώσσας: παρά την επιμονή του στην κλασική γραμματεία, ο Χ. Παπαμάρκου τάσσεται εναντίον του ψευτοκλασικισμού και της προγονοπληξίας, θέλοντας να καταστήσει το παρελθόν γόνιμο για το σήμερα και το αύριο. Προσπαθεί για το λόγο αυτό, να απλοποιήσει τη γλώσσα των αναγνωστικών και να συμπεριλάβει ύλη από τη σύγχρονη ζωή.

Ειδικότερα τα νομοσχέδια του 1889 κάλυπταν τις ακόλουθες θεματικές περιοχές της Γενικής Εκπαίδευσης:

- Την κατάργηση των Ελληνικών Σχολείων (Σχολαρχείων)
- Την ίδρυση 6/τάξιων δημοτικών σχολείων για αγόρια και κορίτσια και την βετή διάρκεια φοίτησης στο Γυμνάσιο (πρόταση που 50 χρόνια αργότερα υιοθέτησε και η «εκπαιδευτική μεταρρύθμιση» του 1929)
- Τη μείωση των ωρών διδασκαλίας των Λατινικών στο Γυμνάσιο.
- Την ίδρυση τριτάξιων Παρθεναγωγείων και κρατικού Διδασκαλείου θηλέων
- Την Ίδρυση Διδασκαλείου τεχνικών μαθημάτων, μονοτάξιων Διδασκαλείων και Υποδιδασκαλείων για να εξοικονομηθεί ο αναγκαίος αριθμός δασκάλων, επειδή οι απόφοιτοι των Διδασκαλείων δεν επαρκούσαν για τις ανάγκες σε διδακτικό προσωπικό κ.ά.

Τα νομοσχέδια αυτά προκάλεσαν μεγάλο θόρυβο μέσα και έξω από τη Βουλή. Στο πλαίσιο της οξείας αυτής πολιτικής αντιπαράθεσης, μετά την επικράτηση

του Θ. Δηλιγιάννη στις εκλογές του Οκτωβρίου 1890, ο Χ. Παπαμάρκου απολύθηκε στα τέλη του 1890 από τη θέση του στο Υπουργείο (ήταν Τμηματάρχης Δημοτικής Εκπαιδύσεως και Γενικός Επιθεωρητής των Δημοτικών Σχολείων).

Το 1891 ιδρύει το Ελληνικόν Εκπαιδευτήριον Χαρισίου Παπαμάρκου με στόχο τη δημιουργία ενός σχολείου, που δεν θα ήταν περιορισμένο στα στενά όρια ενός διστακτικού εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά θα άπλωνε τους ορίζοντές του στις διεθνείς εξελίξεις. Επιθυμούσε δε να είναι «...αν μη ανώτερον, τουλάχιστον όμοιον τοις εν Βαϊμάρ, Δρέσδη, Μονάχω και Βερολίνω παρομίσις εκπαιδευτηρίσις». («Ο Μακεδόνας Χαρίσιος Παπαμάρκου και το *Ελληνικόν Εκπαιδευτήριον*», στο περ. *Εστία-ζω*, σ. 17, τεύχ. 10, 27-10-2018).

Ένα χρόνο αργότερα, με την αποχώρηση της κυβέρνησης Δηλιγιάννη από την εξουσία στις αρχές του 1892, επανήλθε στο Υπουργείο ως Γενικός Επιθεωρητής Δημοτικής Εκπαιδύσεως και εμπιστεύεται τη λειτουργία της Σχολής στους συνεργάτες του Δημήτριο Ν. Μακρή και Φίλιππο Μάνο. Το Ελληνικόν Εκπαιδευτήριον Δημ. Μακρή και Φ. Μάνου - πρώην Χαρισίου Παπαμάρκου συνεχίζει τις εργασίες του, ενώ από το 1924 το αναλαμβάνει αποκλειστικά ο Δ. Ν. Μακρής.